confesiunea dezvăluie o un concept literar propriu, urmărind cu obstinaţie diferenţa şi capacitatea prozatorului de a se reinventa total în fiecare text: ”Pentru mine, mărturiseşte Bogdan Suceavă, o altă regulă a jocului în ceea ce priveşte proza scurtă e ca nici măcar două dintre istorii să nu fie la fel”; mecanismele memoriei şi ale ficţiunii, puterea ficţiunii de a augmenta realitatea, de a oferi alternative ideale unei lumi incomplete (întocmai precum universurile ideale ale matematicii, asupra utopiei cărora autorul reflectează deseori în carte) sunt alte câteva dintre temele cele mai pregnante ale cărţii, pe care acest eseu le articulează convingător.

Dumitru-Mircea BUDA

Dorin N. Uritescu, *Dinamica actuală a limbii române – forme şi sensuri greşite ale unor expresii şi locuţiuni consacrate*, publicată la Editura S.A.I.S., Bucureşti, 2009

Cartea lui Dorin N. Uritescu, *Dinamica actuală a limbii române – forme şi sensuri greşite ale unor expresii şi locuţiuni consacrate*, publicată la Editura S.A.I.S., Bucureşti, 2009, este dedicată unui aspect al vocabularului românesc mai puţin sau nu atât de frecvent abordat de către cercetători – frazeologia. Unităţile frazeologice sunt apreciate de Rodica Zafiu în prefaţa cărţii lui Uritescu drept „spaţiu privilegiat al dinamicii limbii”, în virtutea faptului că există o oarecare tensiune între libertatea relativă de folosire a acestora şi limitele impuse de uzul limbii.

Cartea are un bogat material ca suport exemplificativ, autorul ilustrând diverse categorii de schimbări ale unităţile frazeologice şi explicându-le atent, confruntându-le cu standardele de acceptabilitate.

Lucrarea este concepută în două părţi, prima fiind dedicată deformării unităţilor frazeologice, în timp ce în a doua autorul se opreşte asupra deformării unităţilor frazeologice însoţite de alte greşeli de exprimare.

Scopul lucrării este explicit precizat de autor: „depistarea şi aplicarea abaterilor flagrante de la norma lingvistică în privinţa unităţilor frazeologice”. Uritescu a ales acele abateri care au ca punct de plecare unităţile consacrate, la care, din nefericire, s-a intervenit neinspirat. Sursele acestor exemple sunt diverse periodice româneşti din ultimele trei decenii. Consecinţele imediate ale unor astfel de intervenţii sunt demetaforizarea, efectul stilistic nul, confuzia, absurdul. Ambiguitatea semantică, reducerea valorii de generalizare a unor formaţii frazeologice etc.

În debutul lucrării, Dorin N. Uritescu subliniază deosebita forţă expresivă a unităţilor frazeologice şi în principal atenţia la utilizarea celor mai puţin cunoscute sau care conţin elemente necunoscute (a se vedea locuţiunea adverbială *în piez* = „de-a curmezişul” şi legătura cu adjectivul *pieziş* = „aplecat într-o parte, oblic”: piez + suf. –iş).

BDD-R44 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:13 UTC)

Dorin N. Uritescu distinge „unităţile frazeologice alterate" de „variantele frazeologice". Primele conţin forme gramaticale modificate, raporturi sintactice schimbate între elementele componente, topică modificată, în timp ce variantele frazeologice rezultă „în urma diferitelor transformări, ca unităţi frazeologice identice semantic şi numai parţial identice ca formă, în care elementele comutate nu distrug forma internă a expresiei şi […] nu creează o imagine plastică diferită de aceea a formei de bază".

O altă distincţie discutată este cea între unităţile frazeologice utilizate greşit şi cele nou-create, acceptate, ca realizări în discurs.

Principalele deformări ale unităţilor frazeologice ilustrate şi analizate cu minuţiozitate de lingvist sunt: încrucişarea frazeologică („i-au mers ca pe strună" pentru „a merge ca pe roate" sau „a merge strună"), demetaforizarea unităţilor frazeologice („a dat cu oiştea-n reforma gardului lui Ieremia" pentru „a dat cu oiştea-n gard ca Ieremia"), analogia deformată („pun bâtă de la bâtă" pentru „a pune mână de la mână"), parafrazarea („a încercat să-şi facă un drum al lui folosind coatele" pentru „a da din coate"), ataşarea unui prefix negativ la unul din cuvintele de bază datorită atracţiei exercitate de sensul negativ global al unităţii frazeologice („să nu-şi decline incompetenţa" pentru „să nu-şi decline competenţa"), utilizarea greşită cu extensiune improprie a unor unităţi frazeologice din cauza confuziei cu un termen (polisemantic) din componenţa lor („şi-a făcut o profesiune de credinţă de a fi navigator" – profesiunea de credinţă = declaraţie publică făcută de cineva asupra principiilor sau convingerilor sale / morale, politice etc.; extensiunea „de a fi navigator" se referă la o profesie/profesiune, dar nu este în nici un caz o convingere), deformarea unităţilor frazeologice prin utilizarea echivocului ortografic („de-a BUSH-ilea" pentru „de-a buşilea"= pe mâini şi pe picioare) etc.

Drept încheiere, Dorin N. Uritescu subliniază importanţa frazeologiei în cultivarea limbii literare, ilustrându-şi suportul teoretic cu o serie bogată de unităţi frazeologice. Se atrage însă atenţia asupra faptului că procesul înnoirii vocabularului prin frazeologie are atât aspecte pozitive, cât şi negative. Astfel, „lingvistul trebuie să separeu deviaţiile de la unităţile frazeologice consacrate şi să sancţioneze fenomenul deformării unităţilor frazeologice", ţine să menţioneze autorul.

Dinamica actuală a limbii române este o analiză complexă, întreprinsă cu minuţiozitate de reputatul lingvist Dorin N. Uritescu, dovedind o impresionantă cunoaştere a domeniului frazeologiei româneşti.

Maria-Laura RUS

BDD-R44 © 2013 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:13 UTC)